

AUTOR NIEZNANY

Północ już była...

Północ już była...

Północ już była, gdy się zjawiała
Nad bliską doliną jasna łuna;
Którą zoczywszy¹ i zobaczywszy,
Krzyknął mocno Wojtek na Szymona:
Szymonie kochany, znak to niewidziany,
Że całe niebo czerwone.

Na braci zawołaj, niechaj wstawają;
Kuba i Mikołaj niech wypędzają
Barany i capy, owce, kozły, skopy²
Zamknione³.

Na te wołania z smacznego spania
Porwał się Stach z Grześkiem i spadł z broga⁴;

¹zoczyć (daw.) — zauważyć. [przypis edytorski]

²skop — wykastrowany baran. [przypis edytorski]

³zamkniony – dziś popr.: zamknięty. [przypis edytorski]

⁴bróg — daszek chroniący siano. [przypis edytorski]

Maciek truchleje⁵, od strachu mdleje,
Woła: uciekajcie, ach dla Boga!
Grześko nogę złamał, Stach na nogę chromał⁶,
Bo ją w kolanie wywinął⁷.
Oj oj oj, dla Boga! Pawełek woła:
Uciekajcie prędko, gore⁸ stodoła;
Pogorzały szopy i pszeniczne snopy,
Jam zginął.

Leżąc w stodole, patrząc na pole,
Ujrzał Bartos stary anioły,
Którzy⁹ wdzięcznymi głosami swymi,
Okrzyknęli ziemskie padoły¹⁰:
Na niebie niech chwała Bogu będzie trwała,
A ludziom pokój na ziemi.
Pasterze wstawajcie, witajcie Pana;
Pokłon Mu oddajcie, wzięwszy barana;

⁵*truchleć* — drętwieć ze strachu. [przypis edytorski]

⁶*chromać* (daw.) — kuleć. [przypis edytorski]

⁷*wywinąć* — tu: zwichnąć, skręcić. [przypis edytorski]

⁸*gorzeć* (daw.) — palić się, płonąć. [przypis edytorski]

⁹*którzy* — z użycia tego zaimka wynika, iż w kolędzie anioły są rodzaju męskiego. [przypis edytorski]

¹⁰*padół* (daw.) — nisko położony teren, przen. cała ziemia. [przypis edytorski]

Skoczno¹¹ Mu zagrajcie, głosy¹² zaśpiewajcie
Zgodnymi.

Więc ich tamuje¹³ i perswaduje¹⁴
Bartos jako stary w te słowa:
Czego¹⁵ krzyczycie, gwałty czynicie?
Nie gore, lecz to rzecz nowa:
Bóg się na świat rodzi, witać się Go godzi¹⁶,
Pójdźmyż do Niego z darami.
Weź Kuba jędyka¹⁷, ty Wojtku cieleę;
Ja Mu poduszczkę z puchu uścieleę;
Grześko zagra w dudki¹⁸, by skakał malutki
Wraz z nami.

Biegną więc w skoki¹⁹, nabrawszy w troki²⁰
Jabłek, obwarzanków i gruszek:

¹¹*skoczno* — dziś popr.: skocznie. [przypis edytorski]

¹²*głosy* — dziś popr. forma N. lm: głosami. [przypis edytorski]

¹³*tamować* — powstrzymywać. [przypis edytorski]

¹⁴*perswadować* — tłumaczyć. [przypis edytorski]

¹⁵*czego* — dziś popr.: czemu. [przypis edytorski]

¹⁶*godzi się* (daw.) — wypada, należy. [przypis edytorski]

¹⁷*jędyk* (gw.) — indyk. [przypis edytorski]

¹⁸*dudki* a. *dudy* — instrument ludowy składający się z piszczałek, do których powietrze tłoczono za pomocą skórzanego miecha. [przypis edytorski]

¹⁹*w skoki* (daw.) — częściej „w skok”: szybko. [przypis edytorski]

²⁰*troki* — rzemienie służące do przywiązywania części ubrania. [przypis edytorski]

Miodu praśnego²¹, masła młodego,
Mleka i śmietany dzbanuszek:
Kurcząt młodych czworo,
kur starych ośmioro,
Przy tym jaj świeżych dwie kopy²².
Dwie kozy dla mleka i jagnięteczko,
Jędyka, kapłona ²³i cieląteczko;
Idąc wygrywają, szczęśliwie stawają
U szopy.

Stojąc pod ścianą, powyjmowano,
Co z sobą przynieśli dla Pana:
Dał Wojtek cielę, Stach jaj kobiele²⁴,
Mikołaj i Szymon barana;
Grześko obwarzanki, Kuba dzban śmietanki,
Przytem jaj świeżych dwie kopy.
Klęknąwszy, z darami serca oddali;
Stanąwszy parami, na dudkach grali;
Potem się skłonili, do domu wrócili
Wesoło.

²¹*praśny* (reg.) a. *przaśny*— surowy, niezakwaszony (wynika stąd, że nie chodziło o miód pitny, lecz o naturalny). [przypis edytorski]

²²*kopa* — 60 sztuk. [przypis edytorski]

²³*kapłon* — wykastrowany kogut. [przypis edytorski]

²⁴*kobiela* — kobiałka, koszyk. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/polnoc-juz-byla>

Tekst opracowany na podstawie: Karol Miarka, Kantyczki. Koledy i pastorałki w czasie świąt Bożego Narodzenia po domach śpiewane z dodatkiem pieśni przygodnych w ciągu roku używanych, Mikołów-Warszawa 1911

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Śląską z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BŚ.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Marta Niedziałkowska, Paweł Koziół.

Okładka na podstawie: **Blue&White**, mmlolek@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na wolnelektury.pl lub www.nowoczesnapolska.org.pl na stronie Fundacji.